

Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden

Deltaprogramma | Rijnmond-Drechtsteden

Grote delen van Nederland zijn kwetsbaar voor overstromingen. Door klimaatverandering en bodemdaling neemt de kans daarop toe. De zeespiegel stijgt, de bodem daalt en het regent vaker en harder. De laatste 50 jaar zijn huizen en bedrijven meer waard geworden en er wonen bijna tweemaal zoveel mensen in ons land. De gevolgen van een overstroming zijn nu dus vele malen groter. Daarnaast kan zoetwater in droge perioden vaker schaars worden als watergebruik toeneemt en het klimaat verandert. Daarom moet Nederland goede plannen maken voor de toekomst. Die plannen staan in het Deltaprogramma. Dit Deltaprogramma moet Nederland beschermen tegen overstromingen en zorgen voor voldoende zoetwater. De uitvoering gebeurt nu al door kust en dijken te versterken en rivieren meer ruimte te geven. Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en veiligheidsregio's werken samen met bedrijven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen.

Gebruik Layar

Weergegeven illustraties bevatten digitale informatie die bekeken kan worden met de applicatie 'Layar'. Deze applicatie is makkelijk en gratis te installeren op smartphone of tablet via de AppStore en PlayStore.

BooQ! products are produced under license and are subject to design registrations and trademarks.
© BooQ! Media Solutions BV www.booq!.com
call +31 (0)20 7163151 NO 24632/31

Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden
Een van de deelgebieden van het Deltaprogramma is Rijnmond-Drechtsteden, de regio rond Rotterdam en Dordrecht.

Dit dichtbevolkte gebied is van grote economische betekenis voor Nederland. Het is een gebied met havenactiviteiten, stedelijk gebied, Greenports (tuintbouw), landbouw en natuurgebied De Biesbosch. De meeste gebieden in Rijnmond-Drechtsteden liggen zo laag dat ze bij een overstroming zeer snel en diep onder water komen te staan. De dreiging komt er van twee kanten: van zee en van de rivieren. Op een aantal plaatsen voldoen de dijken niet aan de nieuwe veiligheidsnormen. Waar dijken op veen gebouwd zijn, leidt bodemdaling bovendien tot een extra veiligheidsopgave. Door de klimaatverandering komen ook langere perioden van droogte voor.

Dit kan leiden tot lagere rivierafvoeren, waardoor inlaatpunten voor zoetwater vaker en langduriger verzilten. Rijnmond-Drechtsteden heeft uitgestrekte, relatief hooggelegen, buitendijkse gebieden die niet worden beschermd door dijken. Deze gebieden zullen vaker dan nu het geval is onder water kunnen komen te staan. De regio neemt hier schadebeperkende maatregelen en communiceert over risico's die inwoners lopen. Vooral de gebieden ten noorden van de Nieuwe Maas, in de Krimpenerwaard, Alblasserwaard, Vijfheerenlanden, het eiland van Dordrecht en op Voorne-Putten zijn kwetsbaar. Op deze gebieden concentreren zich de veiligheidsinspanningen.

Preventie als basis

Uitgangspunt in Rijnmond-Drechtsteden is preventie; het bestaande systeem van rivieren, dijken en stormvloedkeringen moet een over-

stroming voorkomen. De Hollandsche IJssel en de Nieuwe Waterweg blijven open rivieren die met een stormvloedkering kunnen worden afgesloten. Dat geeft de beste mogelijkheden voor veiligheid, scheepvaart, waterkwaliteit en getijdennatuur. Getijdennatuur is een zeldzaam landschap met slikken en schorren dat ontstaat als een gebied elke dag eb enloed meemaakt.

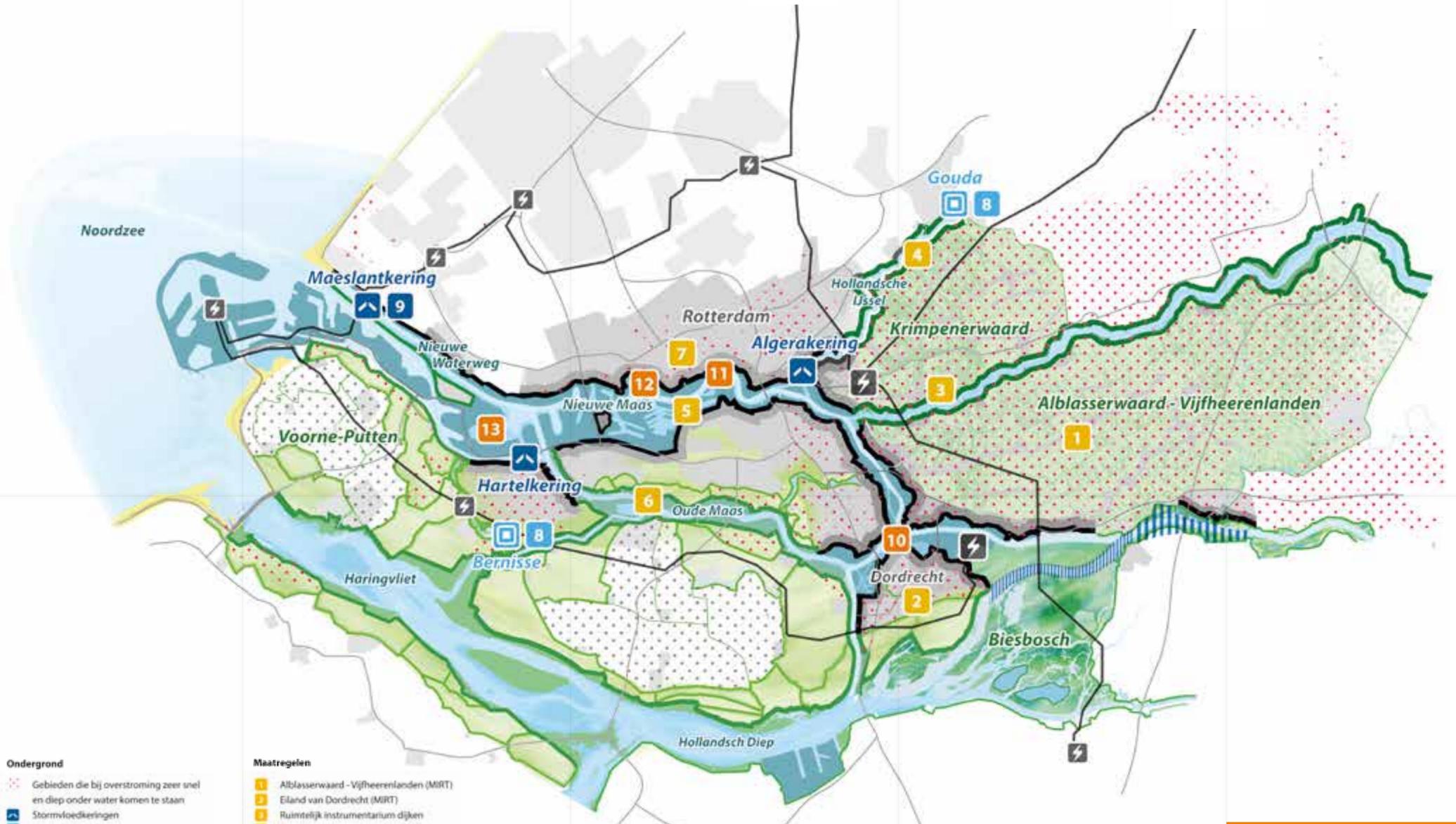
Leefomgeving anders inrichten

Als er onverhoopt een overstroming optreedt, lopen veel woningen, bedrijven en wegen grote schade op. Ruimtelijke maatregelen en rampenbeheersing kunnen helpen om de schade van een overstroming te beperken. De klimaatverandering vraagt om een andere manier van denken over en inrichten van onze leefomgeving; klimaatbestendig en waterrobuust. Waterrobuust betekent dat een gebied zo wordt (her)ingericht dat het beter opgewassen is tegen teveel of juist te weinig

water. Klimaatbestendig en waterrobuust handelen ligt voor de hand bij de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen, maar ook bij renovatie van bestaande bebouwing, vervanging van rioleringen en bij wegonderhoud.

Crisisbeheersing

In het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden is meer kennis opgedaan over de gevolgen van een overstroming. Verticaal evacueren naar hogere plekken (eigen woning, gebouwen of locatie) om daarmee de gevolgen van een overstroming verder te verminderen bijvoorbeeld. En over vitale en kwetsbare objecten omdat bij een overstroming essentiële voorzieningen (zoals elektriciteit) kunnen uitvallen en gevaarlijke stoffen vrij kunnen komen. Naast het risico op slachtoffers ontstaat ook grote economische schade als gebieden tijdelijk onbewoonbaar zijn of belangrijke bedrijven lange tijd stil vallen.

Ondergrond

- Gebieden die bij overstroming zeer snel en diep onder water komen te staan
- Stormvloedkeringen
- Inlaatpunt zoet water
- Zoet water
- Zout water
- overstroombaar gebied
- Leidingen van elektriciteitsnetwerk
- Stedelijk gebied
- Haven
- Primaire kering buiten plangebied
- Rijksweg
- Electriciteitsnetwerk

Maatregelen

- 1 Alblasserwaard - Vijfheerenlanden (MIRT)
 - 2 Eiland van Dordrecht (MIRT)
 - 3 Ruimtelijk instrumentarium dijken
 - 4 Hollandsche IJssel
 - 5 Rivier als getijdenpark
 - 6 Onderzoek erosie
 - 7 Casestudie crisisbeheersing
 - 8 Zoetwatermaatregelen
 - 9 Maeslantkering
- Adaptatieagenda buitendijks
- 10 Historisch havengebied Dordrecht
 - 11 Noorderland Rotterdam
 - 12 Merwe-Vierhavens Rotterdam
 - 13 Botlek Rotterdam

Vier ruimtelijke handelingsperspectieven

- Sterke urbane dijken
- Robuuste zeekei-eilanden
- Toekomstbestendige rivierdijken
- Ruimte voor de Rivier

Kaart: De Urbanisten, D.EFACTO

Dit is een uitgave van:

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Ministerie van
Economische Zaken

September 2015

Uitvoeringsagenda

Op deze kaart staan de maatregelen waaraan wordt gewerkt. Kenmerkend voor de aanpak is dat water en ruimtelijke ontwikkelingen in samenhang worden bekeken. Iedere maatregel wordt kort omschreven op de achterzijde.

MIRT Onderzoek Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

Voor de waterveiligheid in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is het noodzakelijk om de dijken in dit gebied op termijn verder te versterken. Het zwaartepunt ligt op de zuidrand van de Alblasserwaard. De nieuwe dijkversterkingsopgave is niet gemakkelijk. Verhoging of verbreding van dijken heeft immers direct invloed op de woon-, werk- en leefomgeving. De betrokken partijen onderzoeken slimme verbindingen tussen waterveiligheid, cultuurhistorische identiteit, ruimtelijke kwaliteit en vergroten van de economische kracht van het gebied.

‘Binnen twee jaar zal duidelijk zijn waar in het gebied elkaar versterkende verbindingen tussen waterveiligheid en ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn.’

GIJS BLOEMBERG,
PROJECTLEIDER PROVINCIE ZUID-HOLLAND

MIRT Onderzoek Eiland van Dordrecht

Voor het Eiland van Dordrecht is het aantrekkelijk om water en ruimtelijke ordening beter met elkaar te verbinden. Daarvoor is de ambitie van een Zelfredzaam Eiland uitgewerkt en vertaald naar een veiligheidsstrategie. De strategie is een combinatie van dijkversterkingen, ruimtelijke aanpassingen en inzet op ‘verticale evacuatie’. Onderzocht is of dit, rekening houdend met waterveiligheid, neveneffecten, uitvoerbaarheid en financiering, een beter alternatief is dan een strategie gericht op preventie. Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn betrokken.

‘Dordrecht wil dé nationale proeftuin worden op het gebied van meerlaagsveiligheid om de gevolgen van een overstroming te beperken en herstel te bevorderen.’

ELLEN KELDER,
PROJECTLEIDER GEMEENTE DORDRECHT

Pilot Ruimtelijk Instrumentarium Dijken

Dijkversterkingen blijven nodig om Nederland te beschermen tegen het water. De pilot Ruimtelijk Instrumentarium Dijken onderzoekt het ruimtelijke en financieel instrumentarium dat ruimtereservering voor toekomstbestendige dijkversterkingen mogelijk maakt. Het gebied in de Krimpenerwaard dient als voorbeeld voor de pilot. In een interactief proces ontvangen en bediscussiëren alle betrokken partijen kennis en informatie en vullen deze aan. Deze interactieve werkwijze heet *joint fact finding*.

‘We hebben meer ruimte nodig om dijken te kunnen blijven versterken. Ruimte waar we niet altijd over beschikken. Hoe kunnen we die ruimte gaan reserveren?’

MARINKE VAN 'T HOFF, PROJECTLEIDER HOOGHEEM-
RAADSCHAP SCHIELAND EN DE KRIMPENERWAARD

Waterveiligheid buitendijks

Dordrecht en Rotterdam werken aan pilots voor bescherming van buitendijks gebied. In het havengebied worden de risico's van overstroming voor de Botlek en Merwede-Vierhavens onderzocht en maatregelen geïnventariseerd. In het historisch havengebied Dordrecht en op het Noordereiland kunnen panden de komende 20-30 jaar hoogwaterbestendig worden gemaakt. Bewoners worden meer bewust van risico's van hoogwater en ontwikkelen samen kennis over kansrijke maatregelen. De ervaringen uit alle pilots leiden tot een adaptatieagenda voor buitendijks gebied.

‘Gezamenlijk leren is het begin van een adaptief Noordereiland.’

PETER VAN VEELLEN, STEDENBOUWKUNDIGE
GEMEENTE ROTTERDAM

Crisisbeheersing

De veiligheidsregio's werken aan het ontsluiten en benutten van nieuwe en bestaande kennis om de crisisbeheersing bij overstroming te verbeteren. De veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid brengt deze kennis mee in de pilot Meerlaagsveiligheid in Dordrecht. De studie van de veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond levert een feitelijk en beeldend verhaal op van het ontstaan van een dreiging tot en met herstel van een ondergelopen gebied. Een van de opgaven is vormgeven aan ‘verticaal evacueren’, vluchten naar een hoog gebouw of de eigen zolder.

‘We moeten kennis over overstromingsrisico's beter benutten voor crisisbeheerplannen met experts en veiligheidsregio's.’

NICK VAN BARNEVELD, PROJECTLEIDER
GEMEENTE ROTTERDAM

Rivier als getijdenpark

De monding van de Maas en de Rijn is een van de grootste delta's van Europa. Met een ultramoderne haven in dichtbevolkt stedelijk gebied. Een coalitie van tien partijen werkt aan het vergroenen en verzachten van de nu nog vaak stenige rivieroever. Door meer groen en natuur op, in en direct langs het water ontstaat een aantrekkelijk en klimaatbestendig landschap: het getijdenpark. In uitvoering is de Groene Poort (bij Rozenburg). Voor het Mallegat en de Nassauhaven (in Rotterdam) start de uitvoering binnen een jaar. Voor vijf andere locaties zijn plannen in de maak.

‘Dankzij getijdenparken met eb en vloed genieten we in onze regio straks opnieuw van de dynamiek en de natuur van de delta.’

WALTER DE VRIES, PROGRAMMAMANAGER
GEMEENTE ROTTERDAM

Maeslantkering

De Maeslantkering is belangrijk voor de bescherming van de regio tegen overstromingen. De vraag is hoe de waterveiligheid groter kan worden door de werking van deze kering te verbeteren. Het onderzoek richt zich op het partiel functioneren en het verkleinen van de faalkans van de Maeslantkering. Partieel of gedeeltelijk functioneren betekent bijvoorbeeld dat bij het falen van één wand van de kering, alles is voorbereid om de andere wand te sluiten.

Integrale aanpak Hollandsche IJssel

De betrokken partijen zoeken naar afstemming tussen de diverse opgaven om zo meekoppelkansen te identificeren. Daarbij bekijken zij het systeem in zijn geheel: stormvloedkering, voorlanden en dijken. De gemeenten langs de Hollandsche IJssel verwachten vooral kansen om de voorgenomen dijkversterkingen te koppelen aan een betere bereikbaarheid van de Krimpenerwaard.

‘Onze indruk is dat er vooral meekoppelkansen liggen met de bereikbaarheidsopgave.’

LEONTIEN BAREND, BELEIDSADVISEUR HOOGHEEM-
RAADSCHAP SCHIELAND EN DE KRIMPENERWAARD

Strategie zoetwater

De zoetwatervoorziening van West-Nederland staat onder druk door toenemende verzilting. De regio's West-Nederland en Zuidwestelijke Delta richten zich op het beperken van water tekorten en het optimaal benutten van zoetwater voor economie en nutsfuncties. Het Deltaplan Zoetwater bevat maatregelen waaronder optimalisatie van de watervoorziening Brielse Meer en capaciteitsvergroting van de Kleinschalige Wateraanvoer (KWA). Betrokken overheden en gebruikers van zoetwater overleggen over voorzieningenniveaus zodat gebruikers tijdig kunnen inspelen op veranderingen.

‘Samenwerking tussen alle partijen is onmisbaar om de beschikbaarheid van zoet water ook in de toekomst te kunnen waarborgen.’

RIK JANSSEN, GEDEPUTEERDE WATER PROVINCIE
ZUID-HOLLAND

‘We bekijken hoe de Maeslantkering nog beter zou kunnen bijdragen aan de waterveiligheid.’

PIETER BEELDMAN, PROJECTLEIDER RWS